

Jubiliejinės mokslo premijos - penkiems užsienio lietuviams

Už tarptautinio lygio mokslo laimėjimus ir bendradarbiavimą su Lietuva Švietimo ir mokslo ministerija šiemet skiria penkias premijas užsienio lietuviams. Premijomis norima paskatinti užsienyje dirbančius lietuvių mokslininkus būti Lietuvos mokslo ambasadoriais ir su iškiliais lietuvių kilmės mokslininkais supažindinti Lietuvos visuomenę. Gruodžio 1 d. įvyks iškilminga jubiliejinė 10-oji mokslo premijų užsienio lietuviams teikimo ceremonija.

2016 m. užsienio lietuviams skiriamomis mokslo premijomis bus apdovanojami Jungtinėje Karalystėje gyvenantis lazerių specialistas Rimvydas Juškaitis, Čekijoje dirbantis lituanistas Vaidas Šeferis, mokslininkė odontologė Jolanta Aleksejūnienė iš Kanados, literatūrologas iš JAV Bronius Vaškelis bei šiuo metu Australijoje dirbantis puslaidininkių fizikas Almantas Pivrikas. Keturi iš penkių premijos laureatų savo akademinį kelią pradėjo Lietuvoje.

„Didžiuojamės užsienyje sėkmingai dirbančiais ir su Lietuva aktyviai bendradarbiaujančiais mūsų mokslininkais. Per juos palaikome tiesioginį ryšį su pasaulio mokslo pasiekimais, – sako švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrėnienė. – Šiemetiniai premijų laureatai – tikri šiuolaikinio mokslo be sienų pavyzdžiai. Savo tyrimų vedami jie keliauja po pasaulį kaip aktyvūs Lietuvos mokslo ambasadoriai“.

Vilniaus universiteto absolventas, daktaro laipsnį įgijęs 2003 m. Vienos universitete, Vaidas Šeferis aktualizavo donelaitikos tyrimus. Surado pirmosios pasaulyje 1928 m. parašytos čekų mokslininko Karelo Janačeke disertacijos Donelaičio tema rankraštį, Vokietijos archyvuose aptiko iki šiol nežinotų Kristijono Donelaičio darbų. Savo tyrinėjimų rezultatus pateikė 2014 m. išleistoje monografijoje „Kristijono Donelaičio Metų rišlumas“. Ne mažiau svarbus V. Šeferio įnašas į Jono Basanavičiaus mokslinės tematikos tyrimus. Dirbant Čekijoje Brno mieste veikiančio Masaryko universiteto Kalbotyros ir baltistikos institute V. Šeferiui pavyko sukurti gyvą ir besiplėtojančią lituanistikos centrą su dideliu bendradarbių tinklu ir noriai jame besimokančiais studentais. Dr. V. Šeferis yra

Lietuvos kultūros ambasadorius Čekijoje, išleido čekų ir lietuvių kalbų žodyną.

Vilniaus universitete akademinę karjerą pradėjęs puslaidininkių fizikas Almantas Pivrikas 2006 m. daktaro disertaciją apgynė Suomijoje, dirbo Austrijoje, vėliau persikėlė į Australiją. Nuo 2015 m. dirba Murdoch universitete. Yra žymus organinių puslaidininkių savybių tyrinėtojas. Jo inovatyvūs darbai svarbūs kuriant organinius saulės elementus, jo patobulinti metodai buvo įdiegti daugelyje pasaulio laboratorijų, svariai prisideda prie pažangos organinių medžiagų elektronikos srityje. Dirbdamas prestižiniuose šios srities pasaulio mokslo centruose išplėtojo jų bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais. Jo straipsniai plačiai cituojami pripažintuose mokslo leidiniuose.

Literatūros mokslų daktarata 1964 m. įgijęs Pensilvanijos universitete JAV, Bronius Vaškelis svariai pasidarbavo lietuvių literatūros ir teatro tyrinėjimų baruose. 1984-1992 m. buvo Ilinojaus universiteto Čikagoje Lituanistikos katedros vedėjas, aktyviai publikavo darbus apie išeivijos literatūrą JAV akademinėje spaudoje, 1985-1989 m. - Lituanistikos instituto Čikagoje pirmininkas. Lietuvoje profesorius aktyviai prisidėjo atkuriant Vytauto Didžiojo universitetą, įkūrė jame Teatrologijos katedrą. Ypatingas jo nuopelnas - susisteminta išeivijos lietuvių teatro istorija. 2011 m. B. Vaškelis įsteigė vardinę stipendiją, motyvuodamas jaunuosius meno ir humanitarinių mokslų tyrinėtojus siekti akademinį aukštumą.

Gydytoja odontologė Jolanta Aleksejūnienė medicinos internatūrą baigė Kauno medicinos akademijoje, daktaro disertaciją 2001 m. apgynė Oslo universitete Norvegijoje. Nuo 2005 m. yra Britų Kolumbijos universiteto Kanadoje docentė. Aktyviai bendradarbiauja su Lietuvos universitetais, dalyvauja bendroje mokslinėje veikloje, dirba su studentais, rezidentais ir doktorantais, padeda jiems megzti ryšius su užsienio partneriais. 1996-1997 m. vedė laidas LRT televizijoje apie dantų sveikatą. Didelė dalis dr. J. Aleksejūnienės publikacijų, esančių aktyvioje pasaulio mokslo bendruomenės apyvartoje, parengtos bendradarbiaujant su Lietuvos mokslininkais.

Rimvydas Juškaitis, 1989 m. apgynęs daktaro disertaciją Maskvos fizikos ir technikos institute, dirbo VU Lazerinių tyrimų centre. Į Jungtinę Karalystę išvyko 1991 m. Jo Vilniuje pradėti skenuojančios optinės mikroskopijos tyrimai Oksfordo universiteto Inžinerijos mokslų katedroje paskatino naujo didelės skyros optinio tyrimo metodo - struktūrinio apšvietimo mikroskopijos - atsiradimą ir pritaikymą.

Kartu su kolegomis Oksforde 2004 m. įkūrė universiteto atžalinę įmonę Aurox Ltd, kuri 2012 m. gavo prestižiškiausią Jungtinėje Karalystėje įmonės įvertinimą – Karalienės premiją už inovacijas. Dr. R. Juškaitis yra ir jaunų talentų bei Lietuvos kultūros puoselėtojas. Aktyviai bendradarbiauja su Lietuvos lazerių įmonėmis. Nuo 2009 m. prisijungė prie Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo, vėliau – Global Lithuanian Leaders veiklos. Aktyviai palaiko ryšius su LR ambasada Londone, prisidėjo prie iškilaus lietuvių kilmės istoriko Mykolo Giedraičio bibliotekos ir archyvų perdavimo Lietuvos mokslų akademijos bibliotekai.

Iš viso mokslo premijoms šiemet pateikta 15 kandidatūrų iš 7 šalių. Šešis kandidatus pateikė JAV lietuvių bendruomenė, po dvi paraiškas sulaukta iš Australijos, Jungtinės Karalystės ir Kanados, po vieną kandidatą pasiūlyta iš Čekijos, Lenkijos ir Norvegijos.

Kandidatų paraiškas vertino Lietuvos mokslų akademijos ekspertai, laimėtojus atrinko komisija, sudaryta iš Švietimo ir mokslo ministerijos, Pasaulio lietuvių bendruomenės, JAV lietuvių bendruomenės, Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvos mokslo tarybos, Prezidentūros ir Užsienio reikalų ministerijos atstovų.

Švietimo ir mokslo ministerija iškiliausiams užsienyje gyvenantiems lietuviams mokslo premijas skiria jau dešimtį metų. Iki šiol premijas yra gavę 34 mokslininkai.

Premijų tikslas – skatinti išėivijos mokslininkus puoselėti lietuvybę ir siekti, kad jie garsintų Lietuvą, palaikytų glaudžius ryšius su Lietuvos mokslo bendruomene, aktyviai dalyvautų užsienio lietuvių bendruomenių veikloje. Mokslo premijos dydis – 3800 eurų.

LR švietimo ir mokslo ministerijos
Komunikacijos skyriaus informacija